

„MÂNGÂIEREA ȘI ZÂMBETUL”
ÎNTÂLNIREA PAPEI FRANCISC CU BUNICII, BĂTRÂNII ȘI NEPOȚII,
ORGANIZATĂ DE FONDAZIONE ETÀ GRANDE (FUNDAȚIA PENTRU BĂTRÂNEȚE)

ALOCUȚIUNEA SFINȚIEI SALE PAPA FRANCISC

Sala de audiențe Paul al VI-lea
Sâmbătă, 27 aprilie 2024

Dragi bunici și dragi nepoți, bună dimineața și bine ați venit!

Îl salut pe arhiepiscopul Vincenzo Paglia și pe toți cei care au colaborat la organizarea acestui moment de sărbătoare. Și mulțumesc în mod deosebit numeroaselor personalități din show-business care au dorit să participe. Vă mulțumesc! Cu toții avem un bunic sau o bunică, doi bunici, două bunici. Să ai un bunic este o experiență frumoasă. Dar chiar și Italia are un „bunic” și, din acest motiv, vreau să îl salut pe „bunicul Italiei”, [Lino Banfi (foto)], care este prezent aici.

Mă bucur să vă salut aici, bunici și nepoți, tineri și mai puțin tineri. Astăzi vedem, așa cum spune psalmul, cât de bine este să fim împreună (cf. Ps 133). Nu trebuie decât să vă priviți pentru a înțelege acest lucru, pentru că între voi există iubire. Și tocmai asupra acestui lucru aș vrea să reflectăm un moment: asupra faptului că iubirea ne face mai buni, ne face mai bogați și ne face mai înțelepți, la orice vârstă.

În primul rând: dragostea ne face mai buni. Și voi arătați acest lucru, că vă faceți mai buni unii pe alții iubindu-vă. Și vă spun acest lucru ca „bunic”, cu dorința de a împărtăși credința mereu tânără care unește toate generațiile. Și eu am primit-o de la bunica mea, de la care am aflat pentru prima dată despre Isus care ne iubește, care nu ne lasă niciodată singuri și care ne îndeamnă și pe noi să fim aproape unii de alții și să nu excludem niciodată pe nimeni. Încă îmi amintesc primele rugăciuni pe care bunica mea m-a învățat. De la ea am auzit povestea acelei familii în care bunicul, pentru că nu mai putea mânca ușor la masă și se murdărea, fusese trimis să mănânce singur. Și nu era un lucru bun - mi-a spus bunica povestea asta... Nu era un lucru bun, dimpotrivă, era foarte rău! Așa că, nepotul - continuă povestea pe care mi-a spus-o bunica - nepotul s-a jucat câteva zile cu ciocanul și cuie, iar când tatăl său l-a întrebat ce face, i-a răspuns: „Îți construiesc o masă, ca să poți mânca singur când vei îmbătrâni!”. Bunica mea m-a învățat acest lucru și nu am uitat niciodată această poveste. Nu o uitați nici voi, pentru că numai stând împreună cu iubire, fără a exclude pe nimeni, devenim mai buni, devenim mai umani!

Nu numai atât, dar devenim și mai bogați. Cum așa? Societatea noastră este plină de oameni care sunt specialiști în multe lucruri, bogați în cunoștințe și mijloace utile pentru toată lumea. Cu toate acestea, dacă nu există partajare și fiecare persoană se gândește doar la sine, toată această bogăție se pierde; mai degrabă, devine o sărăcire a umanității. Și acesta este un mare risc pentru timpul nostru: sărăcia fragmentării și a egoismului. Persoana egoistă crede că este mai importantă dacă se pune pe sine în prim-plan și are mai multe lucruri, mai multe lucruri... Dar persoana egoistă este cea mai săracă, pentru că egoismul sărăcește. Să ne gândim, de exemplu, la unele expresii pe care le folosim: când vorbim despre „lumea tinerilor”, „lumea bătrânilor”, „lumea asta sau cealaltă”... Dar există o singură lume! Și este alcătuită din multe realități care sunt diferite tocmai pentru a se ajuta și completa reciproc: generații, popoare, și toate diferențele, dacă sunt armonizate, pot dezvălui, precum fețele unui mare diamant, splendoarea minunată a umanității și a creației. Asta ne învață și faptul că sunteți împreună: să nu lăsăm diversitatea să creeze falii între noi! Să nu pulverizăm diamantul iubirii, cea mai frumoasă comoară pe care ne-a dat-o Dumnezeu.

Uneori auzim fraze precum: „Gândește-te la tine însuși”, „Nu ai nevoie de nimeni!”. Sunt fraze false, care îi induc pe oameni în eroare, făcându-i să creadă că este bine să nu depinzi de alții, să faci lucrurile de unul singur, să trăiești ca o insulă, în timp ce acestea sunt atitudini care nu fac decât să creeze multă singurătate. Cum ar fi, de exemplu, atunci când, din cauza culturii rebutului, persoanele în vârstă sunt lăsate singure și sunt nevoite să își petreacă ultimii ani din viață departe de casă și de cei dragi. Ce părere aveți despre acest lucru? Este bine sau nu este bine? Nu! Vârșnicii nu trebuie să fie lăsați singuri, ei trebuie să trăiască în familie, în comunitate, cu afecțiunea tuturor. Iar dacă nu pot trăi în familie, trebuie să mergem să-i vizităm și să le stăm aproape. Să ne gândim puțin la asta: Nu este mult mai bună o lume în care nimeni nu trebuie să se teamă că își trăiește ultimele zile singur? În mod evident, da. Așadar, haideți să construim această lume, împreună, nu doar prin conceperea unor programe de îngrijire, ci prin cultivarea unor proiecte diferite de existență, în care trecerea anilor nu este considerată o pierdere care diminuează pe cineva, ci un bun care crește și îmbogățește pe toată lumea și, ca atare, este apreciată și nu temută.

Iar acest lucru ne aduce la ultimul aspect: dragostea care ne face mai înțelepți. Este curios: iubirea ne face mai înțelepți. Dragi nepoți, bunicii voștri sunt memoria unei lumi fără memorie, iar „atunci când o comunitate își pierde memoria, s-a terminat” (Discurs către comunitatea din Sant'Egidio, 15 iunie 2014, p. 8). Întreb: cum este o societate care își pierde memoria? [Toți răspund: „S-a terminat.”] S-a terminat. Nu trebuie să ne pierdem memoria. Ascultați-i pe bunicii voștri, mai ales când vă învață, cu dragostea și cu mărturia lor, să cultivați cele mai importante afecțiuni, care nu se obțin cu forța, care nu apar prin succes, dar care umplu viața.

Nu este o coincidență faptul că au fost două persoane în vârstă, îmi place să cred că doi bunici, Simeon și Ana, care l-au recunoscut pe Isus când a fost dus la Templu de Maria și Iosif (cf. Lc 2,22-38). Acești doi bunici au fost cei care l-au recunoscut pe Isus înaintea tuturor celorlalți. L-au întâmpinat, l-au luat în brațe și au înțeles - doar ei au înțeles - ce se întâmpla: că Dumnezeu era acolo, prezent, și că îi privea prin ochii unui copil. Ați înțeles? Acești doi oameni în vârstă, doar ei și-au dat seama, văzându-l pe pruncul Isus, că venise Mesia, Mântuitorul pe care toți îl așteptau. Bătrânii au fost cei care au înțeles Misterul.

Persoanele în vârstă poartă ochelari - aproape toate - dar pot vedea departe. De ce? Ei pot vedea departe pentru că au trăit mulți ani și au multe lucruri de învățat: de exemplu, cât de rău este războiul. Cu mult timp în urmă, am învățat acest lucru tocmai de la bunicul meu, care a trăit în 1914, la Piave, în primul război mondial, și prin poveștile lui m-a făcut să înțeleg că războiul este un lucru oribil, care nu trebuie făcut niciodată. Tot el m-a învățat un cântec frumos, pe care mi-l amintesc și acum. Vrei să ți-l spun? [Tinerii spun: „Da!”]. Gândiți-vă bine, soldații de la Piave au cântat asta: Generalul Cadorna i-a scris reginei: dacă vrei să vezi Trieste, uită-te la o carte poștală! Este frumoasă! Soldații o cântau.

Întoarceți-vă la bunicii voștri și nu-i marginalizați, pentru binele vostru: „Marginalizarea bătrânilor [...] corupe toate anotimpurile vieții, nu doar pe cel al bătrâneții” (Cateheză, 1 iunie 2022). În cealaltă dieceză, obișnuiam să vizitez casele de bătrâni și mereu întrebam: „Câți copii aveți?”. „Mulți, foarte mulți!”. „Și ei vin să vă viziteze?”. „Da, da, întotdeauna” - îmi amintesc o dată - „vin întotdeauna”. Iar când plecam, asistenta îmi spunea: „Ce bună e femeia asta, cum își acoperă copiii: vin de două ori pe an, nu mai mult”. Bunicii sunt generoși: știu cum să acopere lucrurile rele. Vă rog, căutați-vă bunicii, nu-i marginalizați: este spre binele vostru. Marginalizarea bătrânilor corupe toate anotimpurile vieții, nu doar pe cel al bătrâneții. Îmi place să repet acest lucru. În schimb, învățați înțelepciunea din iubirea lor puternică, dar și din fragilitatea lor, care este un „magisteriu” capabil să vă învețe fără să fie nevoie de cuvinte, un adevărat antidot împotriva împietririi inimii: vă va ajuta să nu rămâneți blocați în prezent și să savurați viața ca relație (cf. Benedict al XVI-lea, Salutul în casa familiei „Trăiască bătrânii” „Viva gli anziani”, 12 noiembrie 2012). Dar nu numai atât: când voi, bunici și nepoți, bătrâni și tineri, sunteți împreună, când vă vedeți și vorbiți des, când

aveți grijă unii de alții, dragostea voastră este o gură de aer curat care înprospătează lumea și societatea și ne face pe toți mai puternici, dincolo de legăturile de rudenie.

Este mesajul pe care ni l-a transmis și nouă Isus, pe cruce, când „a văzut pe mama sa și pe ucenicul pe care-l iubea stând în picioare lângă el, [și] a zis mamei sale: «Femeie, iată fiul tău!». Apoi i-a spus ucenicului: «Iată mama ta!». Și din ceasul acela ucenicul a luat-o la casa lui” (Ioan 19, 26-27). Prin aceste cuvinte ne-a încredințat o minune de săvârșit: aceea de a ne iubi pe toți ca pe o mare familie.

Dragi prieteni, vă mulțumesc că sunteți aici și vă mulțumesc pentru ceea ce faceți cu Fundația Età Grande! Împreună, uniți, sunteți un exemplu și un dar pentru toți. Vă amintesc în rugăciune, vă binecuvântează și, vă rog, nu uitați să vă rugați pentru mine. Vă mulțumesc, vă mulțumesc foarte mult!